

ja treba iz teh zakladov, in dosti ga je za vse fabrike in obrtnije, ki ga potrebujejo za mnoge izdelke. Laška dežela je bogata žvepla, ktere ga je v ognjobjavnih gorah Pozzuoliških (blizu Napole) in Toškanskih toliko, da vsako leto se ga dobí 20 do 30 tisuč centov, to je, skor 5. del vsega, ki ga nemške dežele potrebujejo.

Pa tudi v nekterih družih deželah je žvepla dovolj, ki se koplje tam pa tam z gipsom, glino, kamnito soljo in mnogimi rudami in se potem topí in čisti v posebnih pečéh. Žveplice v Sicilii so od nekdanj naj bogatejše bile; v letu 1852 ga je iz same Sicilije 1.890.000 centov na prodaj bilo. Tudi na Španjskem, posebno blizu Trafalgara, v Galicii pri Svoscovicah, na Horvaškem pri Radoboju in na družih mestih se najde žvepla na kremenitih skladih v glimerjevih šibrah, v prestopnih apnikih in v gipsu s kamnito soljo navdanem.

Al še veliko več ga je v družbi s kovinami in v združbah žveplene kislíne s kovinskimi okisanci in zemljami. Ali so pa tudi te žveplene kovine, ktere so rudarjem znane pod imenom prodcov (Kiese), léskov (Glanz) in bliščev (Blenden), stvar nekdanjega podzemeljskega ognja, nihče gotovo ne vé.

Pa ne le v terdem kamnju in v rudah se nahaja žveplo. V studenčnici in deževnici raztopljeno gré s temi vodami v zemljo, kjer se je kolikor toliko napivajo rastline, in po rastlinah gré v život ljudi in žival. Ravno naj imenitniši deli, iz katerih živalske in rastlinske životnice (organismen) obstojé, to je, beljakovci imajo žvepla v sebi, čeravno ne toliko, da bi se iz njih dobival za obrtnije in fabrike, pa vendar toliko, da se vidi, kako tesno je z vsim življenjem žveplo zedinjeno. Vsi deli, v katerih je beljak, tedaj ne le jajca perutnine, ampak tudi naša in živalska krí, mesó, lasje in dlaka in scavnica imajo žvepla v sebi; med semeni so tiste naj bolj tečne za jéd, ki imajo naj več beljaka (tedaj tudi žvepla) v sebi, kakor grah, bob, leča; in v nekterih koreninah, kakor v hrenu, je žveplo poglaviti obstojni del. Kadar gnijó, razodevajo po smradu, da je vodeni gaz zedinjen v njih z žveplom, in če več let kupi človeškega blata kje ležé, se napravljajo včasih po njih celó majhni žvepleni vledenci (kristali).

O zadevah državnega zajéma.

Odprto pismice našim kmetom.

Preljubi! Znano Vam je že, da in zakaj so naš presvitli cesar novo veliko posojilo razpisali in gospod poglavar naše dežele so poduk v njem razglasili. Tudi „Novice“ razjasnujejo to važno zadevo v vsakem svojih listov prav po domače. Pa vendar mislim, da Vam ne bo od več, če Vam tudi jez v kratkem razložim, kako bi Vam bilo mogoče, se novega posojila v svoj največji prid vdeležiti. Poslušajte tedaj, kaj Vam hočem povedati.

Naš presvitli cesar so po izgledu svojih slavnih sprednikov, ki so navado imeli, o nastopu cesarjevanja si izrek ali pregovor izvoliti, pregovor „z zedinjenimi močmi“ izvolili. To je kaj lep izrek; zakaj malkdaj zamore en sam človek s svojo posamno močjo kaj le količkaj bolj težavnega doseči. Če se pa več ljudi zedini, jim je mogoče mnogokrat kaj doseči, da se je čuditi.

Tako nas uči skušnja, da so, na priliko, marsiktere fare z „zedinjenimi močmi“ najlepše cerkve zidale, ker so vsi farmani skozi več let, slednji vsaki teden, kaj malega na stran pokladali in si tako s časom lepo število dnarjev nabrali.

Fara je imela na priliko 3000 duš ali 300 hiš, in vsaka hiša je mogla v tednu dvajsetico dati, ktero si je kdo iz družine na tergu ali z delom zaslužil. To je dalo vsak teden 300 dvajsetice ali 100 gold., kar v letu ali v 52 tednih 5200 gold. izda. V dveh letih je že

10.400 gold., v treh 15.600, v štirih 20.800 in v 5 letih že 26.000 gold. S temi dnarji se da že kaj lepa cerkev na deželi sozidati.

Ali vidite, kaj se dá s stanovitnostjo in z zedinjenimi močmi opraviti?

Ravno tako, mislim jez, bi imeli Vi z novim posojilom storiti.

Če bi bilo posameznemu prepušeno, se z 20 gold. ali tudi s 50 gold. posojila vdeležiti, jih je pač malo, kateri imajo gotovega dnarja koj pri roki (ker je za podpis za 20 gold. desetice, in za 50 gold. pa dvajsetice skozi tri leta treba), ali pa nimajo toliko stanovitosti, da bi skozi več časa po malem večje število pristranjali. Tudi je dobiček, ki tacega posamnega doleti, premajhen, da bi mu veselje delal, ker 20 gold. samo en goldinar, in 50 gold. posojenih le 2½ gold. letne obresti daje.

Če se pa cela soseska ali fara, ali v krajih, kjer so te majhne, več njih zbere in koga postavijo, kateri vsako nedeljo natanko pobera, kar zamore sledoji dati in to potem vsacih pet tednov davkni gosposki izročí, se zamore že v treh letih toliko dnarjev nabrati, da se bodete čudili, če Vam jih v tem-le izgledu prerajtam.

Vzeti hočemo:

1. da ima fara 2000 duš ali kakih 200 hiš;
2. da upa, da bo samo tri leta vplačevati treba;
3. da sklep storí, eden za vse — vsi za enega 50 državnih dolžnih pisem ali obligacionov po 100 gold. vzeti, kar bi jo 4750 gold. stalo, ker vsako tako pismo 95 gold. veljá.

Ti dnarji se s tem naberejo, da vsaka teh 200 hiš vsak teden 9½ krajc. v občno dnarnico odrajta. Ker pa hiše navadno nimajo enacega premoženja, bi bilo najbolje, če bi gospod fajmošter, župan ali kdo drug že pred pravičen prevdarek naredil, po katerem se ravnati bi pa vsak primoran bil. Zakaj najprvo je tu, da vsako nedeljo 31 gold. 40 kr. vkup pride, da je mogoče vsacih 5 tednov (to so predpisani obroki ali brišči za plačevanje) 158 gold. 20 kr. davkni gosposki oddati.

Iz tega previdite, da se po takem v 30 obrokih ali v treh letih ravno potrebnih 4750 gold. nabere, da smo tedaj prav rajtali. (Konec sledí.)

Lep spominek.

Ni ljubšega ljudomilemu sercu, kakor svojim ljubim kak spomin podeliti ali zapustiti, in nič nam ni dražji od spominka, ki smo ga od ljubljenega človeka prejeli. Velikrat je to kaka dragocena reč, velikrat pa tudi le kaka malenkost, ki pa vendar za nas manjši vrednosti nima; včasí nas dar ne spomni le na daritelja, ampak tudi na kako manj ali bolj važno prigodbo, na djanje, ki je v zvezi z darom ali pa z dariteljem; in tedaj ima spomin za nas tolikanj večjo dvojno vrednost. Vendar volitev tacega spominka ni vselej srečna, zakaj večkrat se izvolijo v to reči, ki so sicer dragocene, pa se lahko ubijejo, in saj lahko zgine spominek in z njim tudi spomin. Naj več spominkov je tudi taci, da imajo sicer veljavo za-nj, ki jih podelí, in za-nj, ki jih prejme, za njih naslednike pa nobene. Ravno zdaj pa imamo priložnost si spominkov pridobiti, ki ostanejo in imajo resnično veljave in to je vdeleženje novega zajéma, h kateremu nas N. V. cesar vabijo. Že za 19 gold., pa tudi za več zamoremo zadobiti tak spominek za svojega otroka, za tacega, ki smo mu pri kerstu ali pri birmi botri bili, za zvestega posla, za hrabrega vojsaka, ki za nas v vojsko gré itd. in si ne le spominek hvaležnosti v njegovem sercu, temuč tudi svojega domoljubja postaviti, ker s tem tudi po moči državi pomagamo, ob času, kjer pomoči za naš blagor tako silno potrebuje; in gotovi moremo biti, da se bo obdarovani nar manj dvakrat v letu, pri prejemanju obresti hvaležno nas spomnil; on

ima pa še to veselje, da kadar se njegova zadnja ura bliža, spomin naš enemu svojih ljubih v denarni veljavi zapustiti zamore.

Ni ga torej lepšega spominka kakor vdeleženje novega državnega zajéma. Dr. H. C.

Ozir po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Dalje.)

Število stanovnikov v Petrogradu, čeravno se hitro in močno naraša, je še zmiraj premajhno, da bi življenje v njem sploh tako živo bilo, kakor se smé pričakovati od tako velicega stolnega mesta. Ako bi tudi vsih 500.000 ljudi, ki jih šteje Petrograd, z ženami in otroci neprenehoma po ulicah se vèdlo, bi vendar slednji za-se imel 400 čevljev prostora in še le na vsacih deset korakov bi popotni srečal popotnega. Zatega voljo se čudi vsak ptujec nad praznoto in dolgočastno tega sicer krasnega mesta. Na več velicah ulicah dostikrat celi dan nič drugega ne vidiš kakor samotni voziček derdrati, ki je enak samotnemu čolniku na velikem morju, ali pa memo veličanskih poslopij tam pa tam pešico ljudi šetati.

Stanovavci Petrograda so taka zmes različnih narodov, da enacega malo kje vidiš. Ni ga skor naroda na svetu, od kterega bi se ne vidilo tukaj manj ali več oséb. Koliko narodov je, ki so tū na domači zemlji in kterim je Petrograd njih poglavno mesto. Poglejmo le vojake: tū je eno kardêlo kavkaškega ljudstva, drugo tatarskega, tretje Finov, četrto Kozakov itd.; vse te ljudstva morajo v Petrograd pošiljati nekoliko izvoljencov, ki v zastavo zvestobe in vérne udanosti svojih bratov do rusovskega cara bivajo leto in dan v stolnem mestu. Tū vidiš Kozaka, ki z dolgo sulico jaha urnega konja, kakor da bi imel Francoze derviti, — tam zagledaš Čerkesa, ki v svoji bogati opravi in od nog do glave oborožen se vadi v vojaškem početju; — se oberneš na drugo stran, ti pride mogočni Krimec naprot, kteremu na obrazu vidiš, da ni pozabil svojih štep in svojega boga Allah-ta, — ali pa zagledaš rusovske vojake vsacega polka, ki v dolzih verstah marširajo po ulicah in v različni opravi, eni so pešci, drugi konjiki, eni grejo na stražo, drugi v kosarne, tretji hitijo h paradi. Vsacega polka jih mora nekoliko v Petrogradu biti.

Ravno tako različnost vidimo med tergovci in sploh v mestnem občenju. Tū ne pogrešaš nobenega evropskega in skor nobenega azijskega naroda, ne Španjca ne Laha, ne Nemca ne Francoza, ne Angleža ne Turka, ne Buharja v svilni obleki, ne Perzijana, ne Indijana, pa tudi ne šopatega Kitajca ali belozobatega Arabca.

Ogleduj prosto ljudstvo, in ravno tako mnogoterost bodeš zapazil. Tū koračijo tihi nemški kmetje med vpijočimi bradatimi Rusi, šibki Poljci med postavnimi Fini in Esti, Leti z Judi, ameriški mornarji, Kamčadali in Čeremisi, Muhamedanci, pagani in kristjani, belolični Kavkazani, črni zamorci in rumeni Mongoljci.

Kdor pa hoče pravo življenje po ulicah petrogradskih viditi, se mora podati na ulico, ki se imenuje „Nevskoj prospekt“. Ta prelepa ulica (ali kakor Rusi pravijo „oulica“) je 4 vérst dolga, seže od samostana Aleksander-Nevskega do palače Admiralteiskaje in pelje skozi stanišča ubozih noter do poslopij naj bogatejše gospôde sred mesta. Tū vidiš kar hočeš: revšino in bogastvo, capinstvo in krasoto. Na enem koncu te ulice stoji samostan in pokopališče: samota in smert. Za tem pridejo niske lesene kočé, živinske teržišča in žganjarije, kjer se razlegajo narodne pesmi rusovskih kmetov, ki popivajo močno „vodko“ kot trezno vodo, — predmestno in kmečko življenje. Če greš naprej, nahašaš zidane hiše po dvoje nadstropij, magacine in štacune

s staro robo, ki so jo premožniši mestnjani obnosili in na prodaj dali predmestnikom. Po stari rusovski šegi so vse hiše tukaj rumeno in rudeče pisane; možki vsi so dolgobradci v dolzih kaftanih (suknjah). Malo od tod vidiš že izvožčike (kočijske kočjaže), obríte brade, francoske škricé, in posamezne lepe hiše. Če se konec ulice okoli vogla oberneš, se ti že prikaže veličanska zlata igla na stolpu palače admiralteiskaje, ktera je, tako rekoč, vodnica popotnim po vsih poglavnih mestnih ulicah. Zdaj se že dvigajo poslopja po 3 ali 4 nadstropij visoke, in zmiraj večji nadpisi na hišah, noter do šivarja „Boutona“, ki ima na svoji hiši tako sila velik napis, da vsaka pismenka je vatal dolga. Zmiraj več kočij s čvetero vprego se sreča tū. Zdaj pridemo do Fontanke (tako se imenuje ena struga Neve, ob kteri stojé posebno lepe palače) in na Ančkini most — in tū se začne prav za prav stolno mesto. Zdaj smo kakor na drugem svetu: vse drugo življenje, vse drugo ljudstvo, kočij s čvetero vprego, da se človek komaj ogibljuje. Kar mesto le mičnega imeti zamore, se vidi od Ančkinega mosta do Admiralteiskaje. Pa tudi vsak petrogradski gizdelin vzame vsaki dan svojega prijatla pod pazdijo in ga pelje na to mesto, ki je naj bolj živo na severni strani, ki je sončna stran, kjer se sleherni naj raji spreha. V Genovi bi bila južna stran, kjer ondi vse po senci hrepení, kakor tū po soncu.

Ker je izmed petrogradskih stanovavcov 60.000 vojakov, je vsak deveti človek, ki ga srečamo na ulicah, vojak, kteri je dan na dan v vojaški opravi. Ni tedaj preveč, če rečemo, da polovica Petrogradčanov tiči v uniformah, ker zraven 60.000 vojakov je skor ravno toliko cesarskih in družih vradnikov, učencov in učencov, policajev, lakajev, strežajev itd., ki vsi nosijo uniforme. Vendar ni res, kar nekteri popotniki pravijo, da prosti frak in prosta suknja tū nič ne velja, ker velika množica, veliki in mali gizdelini, mnogo rusovske gospôde in večidel ptujcov nosijo frake in suknje.

(Dalje sledí.)

Nove slovenske bukve.

Oče naš. Povest za keršansko mladost in keršansko ljudstvo, iz nemškega (Dr. Anibas-a) poslovenil Fr. Malavašič; natisnil in založil J. R. Milic v Ljubljani.

Mična povest iz časa francoskih vojsk preteklega stoletja, polna lepih nauk za mladost in odraslene, se vije skozi 7 oddelkov, kterih vsaki ima za nadpiseno prošnjo iz „očenaša“. Gosp. Malavašič, ki je že marsiktere pobožne bukvice poslovenil, je tudi to povest v gladkem in vsakemu otroku lahko umevnem jeziku spisal, in gosp. Milic jo lično natisnil in z lepo podobičo ozaljšal. Je tedaj ta kojižica na vsako stran hvale vredna, in se posebno priporoča za šolske darila. Cena ji je mehko vezani 40 kr., v zalem vezku za prēmije po 50 krajc.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Maribora nam med drugim piše gosp. prof. D. Terstenjak sledeče, kar se vsim tistim naznaniti podvizamo, ki so nas že popraševali, kdaj pride spet kaj od gosp. Davorina v „Novice“. Takole piše: „Obljubil sem Vam prineskov za naše ljube „Novice“, pa nisem še bil mož beseda; al nisem jez tega kriv. Po dobrih prijateljih dobivam iz raznih knjigarin toliko knjig, pa vsako le za malo časa, da noč in dan moram prebirati in potrebne reči ekscerpirati in tako od 1. aprila nisem še nobenega članka pisati utegnil. Al — mož beseda Vam vendar bom, čeravno kasneje, ker mnogo mnogo važnega imam že nabranega. Pervega augusta odidem v Sisek, Osék in v Srém.